

Spis rycin w tekście

1. Tell el-Dzudeide, brązowa figura kobiety (boginii?), wysokość 14,6 cm, pocz. 3 tysiąclecia.
Wg R. J. i L. S. Braidwood, *Excavations in the Plain of Antioch*, Chicago 1960, fig. 245 22
2. Byblos, model gliniany statku, koniec 3 tysiąclecia.
Wg M. Dunand, *Fouilles de Byblos*, Paryż 1939, pl. 140 27
3. Byblos, gliniana waza-głowa.
Wg M. Dunand, *Fouilles de Byblos*, I, Paryż 1939 pl. 49 33
4. Alalah, męska głowa z diorytu (tak zwana głowa Jarimlima), wys. 16,5 cm, z ok. 18 wieku p.n.e.
Wg L. Woolley, *Alalakh*, Oxford 1955, pl. 42. 36
5. Ugaryt, stela boga Baala, biały wapień, wys. 1,42 m, 1 połowa 2 tysiąclecia.
Wg *Syria* 14, 1933, pl. 16 39
6. Byblos, statuetka boga znaleziona w świątyni obeliskowej, 19—15 wiek p.n.e.
Wg M. Dunand, *Fouilles de Byblos* II, Paryż 1950. pl. 115 41
7. Alalah, zarys palacu z warstwy IV, uzupełniony, 15 wiek p.n.e.
Wg L. Woolley, *Alalakh*, Oxford 1955, fig. 45 49
8. Alalah, malowane naczynie gliniane z gatunku tzw. „wyrobów nuzu”, ok. połowy 2 tysiąclecia p.n.e.
Wg L. Woolley, *Alalakh*, Oxford 1955, pl. 105 51
9. Mitannijski topór wojenny. Rękojeść miedziana, zdobiona złotem „na sposób damasceński”, ostrze z hartowanego żelaza. Długość 19,5 cm, ok. poł. 2 tysiąclecia p.n.e.
Wg *Ugaritica* I, Paryż 1939, pl. 22 56
10. Ugaryt, naczynie gliniane w kształcie domku, wys. 28 cm, ok. poł. 2 tysiąclecia p.n.e.
Wg *Ugaritica* II, Paryż 1949, fig. 79 57

11. Ugaryt, stela kamienna z przedstawieniem ofiary składanej bogu Elowi, wys. 47 cm.
Wg *Syria* 18, 1937, pl. 17 74
12. Ugaryt, złoty wisior z przedstawieniem nagiej bogini stojącej na lwie, wys. 6 cm, ok. 1400 p.n.e.
Wg *Ugaritica* II, Paryż 1949, fig. 10 77
13. Medinet Habu, wycinek z egipskiego reliefu. Oddziały Ramzesa III (?) szturmują miasto Tunip.
Wg *Medinet Habu* II, Chicago 1932, pl. 88 82
14. Ugaryt, dwu mężczyzn z fryty na wozie z gliny, wys. 19,5 cm, 13 wiek p.n.e.
Wg *Syria* 17, 1936, pl. 18 85
15. Odcisk pieczęci-stempla króla Inteszuba z Karkemisz z obrazkowo-luwiską (wewnątrz) i klinową (zewnątrz) legendą, średnica 4,6 cm.
Wg *Ugaritica* III, Paryż 1956, fig. 29 87
16. Ugaryt, odcisk pieczęci fajansowej: barka z żaglem pięciowiosłowa.
Wg *Ugaritica* IV, Paryż 1962, fig. 114 92
17. Alalah, zarys fundamentowy świątyni miejskiej z warstwy I B, 2 poł. 13 wieku p.n.e.
Wg L. Woolley, *Alalakh*, Oxford 1955, fig. 34a 95
18. Ugaryt, złota taca ze scenami z polowania, średnica 19 cm, 15—14 wiek p.n.e.
Wg *Ugaritica* II, Paryż 1949, pl. 7 98
19. Ugaryt, mykeński dzban na wodę, na nim wymalowana scena z wozem, zwierzęta i rośliny, 15—14 wiek p.n.e.
Wg *Ugaritica* II, Paryż 1949, fig. 89 99
20. Ugaryt, waza-głowa znaleziona w dzielnicy portowej miasta, wysokość 16 cm, 14—13 wiek p.n.e.
Wg *Syria* 14, 1933, pl. 11 101
21. Ugaryt, mykeński idol gliniany w postaci kobiety, 14 wiek p.n.e.
Wg *Ugaritica* I, Paryż 1939, fig. 94 102
22. Medinet Habu, wycinek z egipskiego reliefu, przedstawiającego zwycięstwo Ramzesa III nad „ludami morskimi” nadciągającymi na wozach ciągniętych przez woły, pocz. 12 wieku p.n.e.
Wg *Medinet Habu* I, Chicago 1930, pl. 34 105
23. Medinet Habu, wycinek z egipskiego reliefu przedstawiającego jeńców syryjskich, pocz. 12 wieku p.n.e.
Wg *Medinet Habu* II, Chicago 1932, pl. 98 106
24. Balawat, przedstawienie z wycinka brązowej bramy Salmanasara III, zwój M, początek: Asyryjczycy odprowadzają okrętami daninę z wyspy-twierdzy Tyr w czasie wyprawy w r. 859 p.n.e., 9 stulecie p.n.e.

- Wg W. de Gray Birch — Th. G. Pinches, *The Bronze Ornaments of the Palace Gates of Balawat V*, London, bez daty, pl. C . . . 119
25. Arslan Tasch, rzeźba w kości słoniowej (król Hazael z Damaszku?). Wysokość ok. 16 cm, 9 wiek p.n.e.
Wg A. Jirku, *Die Welt der Bibel*, Stuttgart 1957, tabl. 99 . . . 122
26. Karkemisz, fragment reliefu ukazujący boginię Kubabę, bazalt, wys. 82 cm, pocz. 1 tysiąclecia p.n.e.
Wg E. Akurgal — M. Hirmer, *Die Kunst der Hethiter*, Monachium 1961, tabl. 115 . . . 129
27. Zamek w Sam'al (Zincirli), rysunek rekonstrukcyjny.
Wg *Ausgrabungen in Sendschirli II*, Berlin 1898, tabl. 30 . . . 132

- I. Tell el-Dzudeide, miedziana figurka stojącego nagiego mężczyzny, prawdopodobnie jakiegoś boga, pocz. 3 tysiąclecia p.n.e.
Chicago, Oriental Institute, University of Chicago
- II. Tell Halaf, kolorowo pomalowane naczynia, 4 tysiąclecie p.n.e.
Berlin, Vorderasiatisches Museum
- III. Byblos, sztylet z pochwą z obeliskowej świątyni, 19—15 wiek p.n.e.
Bejrut, Muzeum Narodowe
- IV. Byblos, ozdobny topór (tak zwany topór o dwu okienkach) z ochroną na rękojeść z obeliskowej świątyni, 19—15 stulecie p.n.e.
Jw.
- V. Odciski syryjskich pieczęci, poł. 2 tysiąclecia i druga poł. 2 tysiąclecia p.n.e.
Berlin, Vorderasiatisches Museum
- VI. Alalah, statua Idrimi'ego, 15 wiek p.n.e.
Londyn, British Museum
- VII. Brązowa figura kroczącego boga zdobyta drogą kupna w Syrii, 15—13 wiek p.n.e.
Berlin, Vorderasiatisches Museum
- VIII. Ugaryt, głowa z kości słoniowej powleczone złotem (prawdopodobnie jakiegoś boga), 2 ćwierćwiecze 2 tysiąclecia p.n.e.
Damaszek, Muzeum Narodowe
- IX. Ugaryt, tabliczka akadyjska z układem króla Initeszuba z Karke-misz z królem Ugaryt, w środku pieczęć Initeszuba, 13 wiek p.n.e.
Jw.
- X. Memfis, kamień pamiątkowy z przedstawieniem bogini (Kadesz?) stojącej na lwie, 14—13 wiek p.n.e.
Berlin, Ägyptisches Museum
- XI. Sam'al, naczynie w kształcie jucznego osła na kółkach, ok. poł. 2 tysiąclecia p.n.e.
Berlin, Vorderasiatisches Museum

- XII. Byblos, sarkofag króla Ahirama, 11—10 wiek p.n.e.
Bejrut, Muzeum Narodowe
- XIII. Sam'al, srebrna tabliczka z przedstawieniem mężczyzny i kobiety,
głowy powleczone złotem, 2 tysiąclecie p.n.e.
Berlin, Vorderasiatisches Museum
- XIV. Sam'al, dwa lwy z wewnętrznej bramy zamku 10—8 wiek p.n.e.
Jw.
- XV. Sfire, stela z aramejskim tekstem układu pomiędzy Mati'elem
i Bargają, poł. 8 wieku p.n.e.
Damaszek, Muzeum Narodowe
- XVI. Brązowe zapinki, wyrób prawdopodobnie syryjski, ok. 8 wieku p.n.e.
Berlin Vorderasiatisches Museum
- XVII. Sam'al, ortostat z inskrypcją księcia Kilamuwy w aramejskim
piśmie literowym, ok. 850 p.n.e.
Jw.
- XVIII. Sam'al, stela z przedstawieniem księcia Kilamuwy(?) i jego syna
lub służącego, ok. 850 p.n.e.
Jw.
- XIX. Sam'al, kątowy ortostat przedstawiający księcia Barrakiba z Sa-
m'al, 8 wiek p.n.e.
Jw.
- XX. Sam'al, stela asyryjskiego króla Asarchadona (680—669), przedsta-
wia króla z dwoma pokonanymi i skępowanymi wrogami, synem
króla egipskiego, i jakiegoś syryjskiego księcia.
Jw.
- XXI. Amrith, fenicka wieża grobowcowa, 5—4 wiek p.n.e.
- XXII. Górna część uchwytu na pochodnię pochodząca z Syrii, koniec
6 wieku p.n.e.
Berlin, Vorderasiatisches Museum
- XXIII. Amrith, główka statuetki z kamienia, 5—4 wiek p.n.e.
Damaszek, Muzeum Narodowe
- XXIV. Sam'al, główka terakotowa perskiej kobiety ok. 400 p.n.e.
Berlin, Vorderasiatisches Museum

Wstęp	5
Od autora	9
Co to jest starożytna Syria?	11
Od kamienia do brązu	15
Pierwsze światło ze źródeł pisanych	19
Syryjscy królowie współczesni królom Mari	28
Czasy wielkich królów Jamhadu	35
Idrimi i jego statua	45
Walka mocarstw o Syrię	52
Literatura kananejska pisana na glinie	61
Świat bóstw ugaryckich	72
Syria pod panowaniem Hetytów	79
Handel i rzemiosło Syrii w czasach hetyckich	89
Wielki przełom: „ludy morskie” i Aramejczycy	104
Państwa syryjskie w okresie wczesnego żelaza	109
Władza Asyrii sięga Morza Śródziemnego	117
Jedność w różnorodności; kultura Syrii w początkach 1 tysiącle- cia p.n.e.	124
Od Nabuchodonozora do Aleksandra. Nowi zdobywcy Syrii	130
Droga do sytuacji dzisiejszej	145
Bibliografia	149
Skorowidz przybliżonych dat	152
Indeks	155
Spis rycin	164
Spis tablic	167